

МЦПД

Міжнародний
Центр
Перспективних
Досліджень

01001, Україна, м. Київ, вул. Бориса Грінченка, 4, офіс 3.
Тел. (044) 279-88-23 | office@icps.kiev.ua | www.icps.com.ua

Inside Ukraine

18 вересня 2014 року
№29

 Benaissance
INTERNATIONAL
FOUNDATION

Зміст

Державні рішення	1
Порошенко йде на поступки сепаратистам	1
Сто днів президентства Порошенка	3
Економічна ситуація	5
Рівень виконання економічних обіцянок Президента за перші сто днів.....	5
Бюджет не може бути об'єктом маніпуляцій уряду	6
Реформування чи збільшення податкового тиску?.....	7
Політична конкуренція	9
Традиційний підхід до формування списку від Петра Порошенка.....	9
«Народний фронт» все-таки йде на вибори самостійно.....	10
Вдалий піар «Батьківщини»	11

Державні рішення

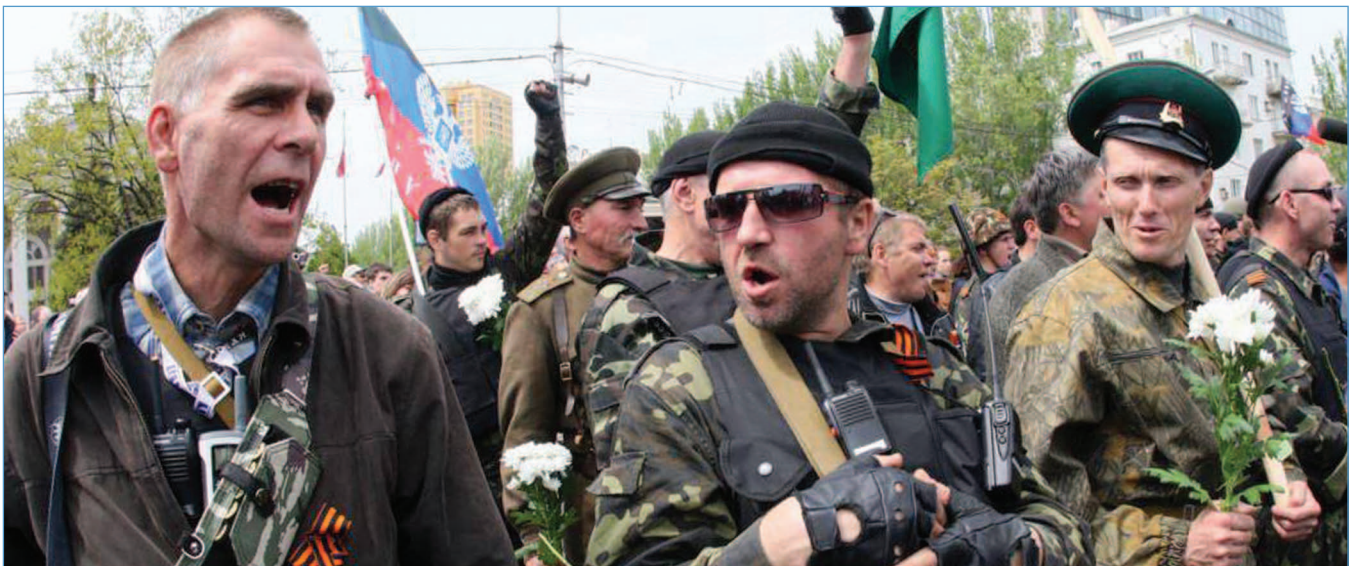
16 вересня 2014 року стало надзвичайно результативним днем у роботі Верховної Ради. Парламентська більшість підтримала президентські ініціативи щодо мирного врегулювання конфлікту на Донбасі, а саме законопроекти про особливий порядок місцевого самоврядування у деяких районах Донецької і Луганської областей і про амністію осіб, причетних до подій на Донбасі. Прийняття законів є одним із зобов'язань, які взяла на себе Україна у рамках мінського протоколу. Головними зауваженнями до законів є те, що вони створюють умови для легалізації бойовиків на Донбасі, перекладають фінансування підконтрольному їм регіону на плечі державного бюджету, а також гарантують широкі права органів місцевого самоврядування без відповідних обов'язків. Критику викликає також безумовна амністія учасників подій на Сході України, оскільки насправді причетність бойовиків до тих чи інших злочинів буде практично нереально довести.

У цей день також було ратифіковано Угоду про Асоціацію, хоча запровадження зони віль-

ної торгівлі переноситься на кінець 2015 року, що є ще однією поступкою Росії. При цьому ця поступка має саме політичний, а не економічний підтекст, оскільки Євросоюз продовжує односторонній режим незастосування мит щодо українських товарів. Верховною Радою був також проголосований закон про люстрацію, який через розмитість формулювань буде практично неможливо виконати. Водночас закон про створення Антикорупційного бюро, який є однією з вимог для наступного траншу від МВФ, депутати так і не підтримали.

Цього тижня спливає перші сто днів президентства Петра Порошенка і ратифікація Угоди про асоціацію стала однією з ключових подій цього періоду. Також досягненнями Президента стали оголошення дострокових парламентських виборів, пошук підтримки у світових лідерів у протистоянні України з Росією і послідовне відстоювання мирного плану вирішення конфлікту на Донбасі. Найбільшим недоліком перших ста днів президентства стала відсутність дієвих кроків щодо проведення реформ.

Порошенко йде на поступки сепаратистам

Петро Порошенко подав у Верховну Раду законопроект «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», що є одним з пунк-

тів мінських домовленостей з врегулювання конфлікту на Донбасі. У своєму законопроекті Президент іде на значні поступки сепаратистам, наприклад, у питаннях проведення достроко-

вих місцевих виборів, можливості мати особливі відносини з Російською Федерацією, а також самостійно впливати на формування місцевої міліції, призначення суддів і прокурорів.

Особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах запроваджується на три роки з дня набуття чинності законом. При цьому у законопроекті чітко не вказано, які саме «окремі райони» отримають цей статус. Вони приховані під розмитим формулюванням про населені пункти, «в межах території, визначеної рішенням керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України». Відсутність чіткого визначення зони окремих районів є ризикованим, оскільки постійні напади бойовиків на українські позиції, незважаючи на двостороннє перемир'я, свідчать про те, що сепаратисти намагатимуться розширити підконтрольну їм територію.

Законопроект передбачає амністію для всіх осіб, пов'язаних з подіями на Донбасі, навіть якщо ці особи чинили злочини на території, яка вже звільнена від сепаратистів. Тобто мова йде не про окремі райони, а про всю територію Донецької і Луганської областей, тобто Слов'янськ, Краматорськ й інші міста. Основною умовою амністії є складення зброї, звільнення заручників і адміністративних будівель впродовж місяця після набуття чинності даним законопроектом. Покарання не вдасться уникнути лише особам, які вчинили тяжкі злочини або пов'язані з авіакатастрофою Боїнга МН17, але виникає питання, як довести причетність осіб до цих злочинів, якщо українські правоохоронні органи на цій території не діють. Умови звільнення від кримінальної і адміністративної відповідальності визначені окремим законопроектом, який також вже підтримали народні депутати.

Законопроектом «Про особливий порядок» передбачається проведення дострокових місцевих виборів 7 грудня 2014 року. Таким чином, бойовики отримують можливість легалізувати свою діяльність, а політичне поле на місцевому рівні буде зачищене від будь-якої можливої опозиції. Той факт, що місцеві

Закон не пояснює, на які саме райони Донбасу поширюватиметься його дія

Проведення місцевих виборів після парламентських як запобіжник від зриву виборів сепаратистами

вибори відбудуться після парламентських, розглядається як запобіжник від зриву виборів сепаратистами на території Донецької і Луганської областей, яка підконтрольна українському урядові. Враховуючи, наскільки критично сепаратисти поставилися до ініціатив Президента, мало ймовірно, що подібний запобіжник буде ефективним.

Важливою умовою є те, що повноваження новообраних представників органів місцевого самоврядування не можуть бути достроково припинені. Тобто сепаратисти зможуть керувати частиною Донбасу мінімум протягом п'яти років, хоча автори законопроекту розраховують, що особливий статус окремих районів зберігатиметься лише три роки.

Деякі з ідей сепаратистів, які ще два тижні тому експерти вважали неприйнятними для Петра Порошенка, також знайшли своє місце у законодавчій ініціативі Президента. Наприклад, призначення прокурорів і суддів в окремих районах Донбасу відбуватиметься після консультацій з уже новообраними представниками місцевого самоврядування. У цих районах також буде створено народну міліцію з числа місцевих жителів, які слідкуватимуть за дотриманням громадського порядку. Таким чином, бойовики практично отримують монополію на застосування сили, яке є виключним правом державної влади. Вплив сепаратистів на формування місцевої прокуратури та судів також дає їм можливість маніпулювати буквою закону.

Керівництво окремих районів Донбасу матиме можливість встановлювати транскордонне співробітництво з адміністративно-територіальними одиницями РФ.

При цьому саме українська держава бере на себе зобов'язання підтримувати соціально-економічний розвиток окремих районів. Органи місцевого самоврядування цих територій можуть звертатися до центральної виконавчої влади щодо підписання угоди про економічний, соціальний і культурний розвиток окремих районів. Кабмін у десятиденний термін має

Вплив сепаратистів на формування місцевої прокуратури, судів і міліції дає їм частину державної монополії на застосування сили і трактування законодавства

розпочати консультації з органами місцевого самоврядування окремих районів щодо змісту подібних угод. При цьому на законодавчому рівні для окремих районів закріплюється винятковий режим здійснення господарської і інвестиційної діяльності, спрямований на відновлення інфраструктури та об'єктів промисловості.

Отже, відновлення Донбасу фінансуватиметься з загальнодержавного бюджету відповідно до державних цільових програм і захищених статей видатків. Складається враження, що українська влада платить данину Донбасу за припинення війни та перебування регіону у складі України. Враховуючи рівень витрат, необхідний для відновлення дотаційного регіону, який тепер ще і зруйнований війною, фінансування окремих районів перетвориться на чорну діру для державного бюджету, який

Складається враження, що українська влада платить данину Донбасу за припинення війни

і так хронічно потерпає від дефіциту коштів. Крім того, подібний підхід стримуватиме проведення реформ і боротьбу з корупцією, оскільки надання привілейованого статусу окремим територіям збільшує корупційні ризики ведення господарської діяльності на цій території.

Президент готовий йти на поступки сепаратистам з метою отримати можливість спокійного проведення парламентських виборів. Для успішного голосування за законопроект Петро Порошенко зміг мобілізувати фракцію «УДАР», особисто лояльних йому депутатів, а також колишніх регіоналів, які мають бізнес на території, підконтрольній сепаратистам, і яким вигідно надання частині Донбасу привілейованого статусу. Однак, закритий характер прийняття цього рішення і пряме втручання Президента у діяльність парламенту викликає ще більше запитань до даного закону з боку громадськості.

Спосіб прийняття президентських законопроектів викликав шквал критики з боку громадськості

Сто днів президентства Порошенка

На президентські вибори Петро Порошенко йшов з надзвичайно амбіційною програмою. Для нього «жити по-новому» означало провести децентралізацію, забезпечити антикорупційну люстрацію, реформувати міліцію, суди та прокуратуру. А ще — боротися за повернення Криму, зробити можливим вступ України в ЄС, спростити умови ведення бізнесу та забезпечити енергетичну незалежність країни.

Однак, всі ці цілі неможливо реалізувати з тим обсягом повноважень, які має Президент відповідно до діючої Конституції. Єдиним варіантом є розробка відповідних законопроектів, оскільки у Президента залишається право законодавчої ініціативи. Але відсутність власної політичної сили у парламенті, а тим більше — можливості опиратися на стабільну парламентську більшість — значно обмежують набір інструментів, які він має для реалізації реформ. Саме тому Петро Порошенко так послідовно відстоює

Передвиборчі обіцянки Президента неможливо реалізувати з обсягом повноважень, який він має за нинішньою Конституцією

ідею проведення дострокових парламентських виборів.

За сто днів діяльності Президента всі його кроки можна класифікувати за трьома напрямками:

- 1) АТО на Донбасі та підвищення обороноздатності країни;
- 2) робота з лідерами іноземних держав з метою отримати фінансову та військову підтримку у протистоянні з Росією;
- 3) створення Національної ради реформ як основного органу з питань розробки реформ.

Петро Порошенко послідовно відстоює ідею мирного плану для Донбасу, яка дозволила йому позиціонувати себе як миротворця протягом всього періоду президентської передвиборчої кампанії. Цю ж ідею він збирається використовувати під час кампанії парламентської.

Щодо оборони, перші сто днів президентства Порошенка запам'яталися десятиденним одностороннім припиненням вогню, яке дозволило українським військовим перегрупувати свої сили та показати світу прагнення української

влади до мирного врегулювання конфлікту. Згодом протягом півтора місяця сили АТО звільняли один населений пункт за іншим, значно скоротивши територію, контрольовану бойовиками. Однак, введення російських військ і провальна операція під Іловайськом змусила українську владу знову сідати за стіл переговорів з сепаратистами, що призвело до підписання мінського протоколу.

Сто днів Порошенка запам'яталися одностороннім припиненням вогню і півторамісячним прогресом в АТО

На міжнародній арені Петро Порошенко набагато активніший, ніж навіть глава МЗС Павло Клімкін. Президент вдалося залучитися підтримкою більшості світових лідерів і довести, що Україна є жертвою агресії з боку Росії. Саме завдяки цьому країні «великої сімки» та Євросоюз ввели санкції проти Росії, які в довгостроковій перспективі можуть мати серйозний вплив на її економіку і вплинути на її зовнішню політику. Ще у червні цього року ідея санкцій третього рівня проти Росії вважалася неймовірною.

Як і обіцяв у передвиборчій програмі, Петро Порошенко підписав економічну частину Угоди про Асоціацію та вніс 15 вересня текст договору на ратифікацію у парламент. Петро Порошенко чітко відстоює проєвропейський курс України, вважаючи, що Угода про Асоціацію є дорожньою картою для проведення реформ в Україні і її наближення до європейських стандартів.

Петро Порошенко чітко відстоює проєвропейський курс України

Президент ініціював створення Національної ради реформ, яка займатиметься розробкою концепцій реформ і їх об'єднанням у «Стратегію 2020». Кінцевою метою цієї стратегії є подання Україною заявки на членство в ЄС.

Позитивним моментом є те, що до роботи у Раді було залучено громадських активістів на основі прозорого конкурсу. Негативом є затягування часу при формуванні Ради, яке вже триває два місяці, а, за словами Дмитра Шимківа, і взагалі завершиться лише після парламентських виборів. Таким чином, питання розробки реформ відкладається на невизначений час.

Діяльність Президента оцінюється не тільки на основі його дій, але також кроків

Діяльність Президента оцінюється також на основі дій його команди

його команди. Петро Порошенко безпосередньо призначав міністра оборони (Валерій Гелетей), міністра закордонних справ (Павло Клімкін), генпрокурора (Віталій Ярема) та главу НБУ (Валерія Гонтарева).

Під час презентації Нацради Петро Порошенко назвав судову реформу «реформою реформ». Однак, експерти погоджуються, що судова реформа має початися з реформи прокуратури. Хоча Генпрокуратуру очолює людина Порошенка, принципи діяльності цього органу не змінилися.

Крім того, за останні півроку трапилася низка резонансних злочинів, результати розслідування яких не були презентовані громадськості (пожежа у Будинку профспілок в Одесі, витік інформації у керівництві АТО, збиття літака з десантниками під Луганськом, виникнення іловайського котла та незадовільна діяльність військової розвідки). Це все теж є сферою діяльності прокуратури, яка залишається надзвичайно пасивною.

У громадськості були великі очікування і від призначення глави НБУ Валерії Гонтаревої. Поки що вони не виправдалися. Гривня побила кілька рекордів свого падіння. Заходи, які здійснює НБУ по підтримці курсу, є недостатніми. Довіра населення до банківської системи стрімко падає. Ситуація з курсом вже призвела до того, що вкладники проблемних банків, які не можуть повернути власні депозити, та боржники, які повертають валютні кредити втридорога, проводять акції протесту.

Таким чином, основними обіцянками, які вдалося реалізувати Петру Порошенку за перші сто днів президентства, стало підписання економічної частини угоди про асоціацію і її ратифікація в парламенті, оголошення дострокових парламентських виборів і послідовне відстоювання мирного врегулювання конфлікту на Сході. До топ 5 обіцянок, втілення яких так і не розпочалося, належить запровадження пропорційної системи з відкритими списками, розробка змін до Конституції, особливо щодо питання децентралізації, реформа юстиції і правоохоронних органів, боротьба з корупцією, захист кримських татар і кроки щодо повернення Криму (тема Донбасу повністю витіснила це питання).

Петру Порошенку вже вдалося виконати частину своїх передвиборчих обіцянок

Економічна ситуація

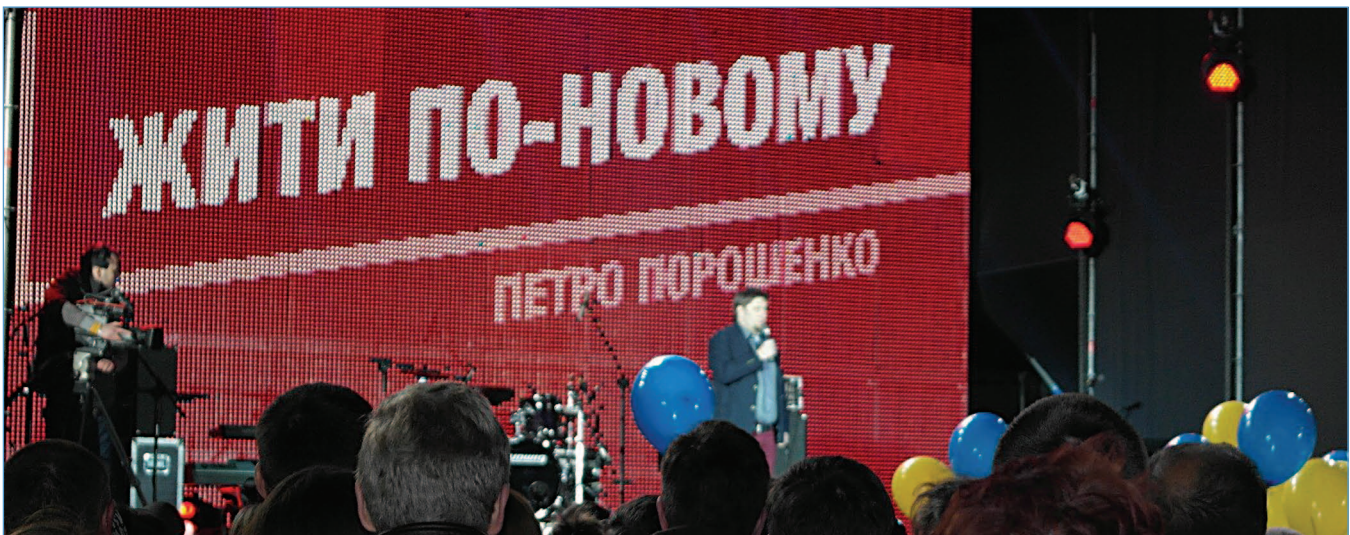
За перші сто днів своєї діяльності Президент зробив деякі кроки щодо виконання своїх економічних обіцянок, але конкретні результати поки що відсутні. За нинішньою Конституцією, основним інструментом у руках Президента є законодавча ініціатива, але вона мало використовується у питанні розробки концепцій реформ. Це завдання було перекладено на представників Адміністрації Президента, зокрема Дмитра Шимківа.

Кабінет Міністрів в черговий раз не подав вчасно до Верховної Ради проект Державного бюджету на наступний рік. Уряд аргументує свою позицію тим, що новий бюджет повинен базуватися на новій податковій базі. Відповід-

но, без проведення податкової та бюджетної реформ презентувати бюджет немає сенсу.

Нещодавно Верховна Рада прийняла Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (щодо удосконалення окремих положень)», який посилює податкове навантаження на підприємства нафтогазового комплексу з 17,5% до 55%. Нашвидкуруч прийнятий закон породжує більше питань, аніж розуміння і відповідей. Він лише знизить інвестиційну привабливість українського енергетичного сектору, а процес реформування перетвориться на бажання обкласти галузь якомога більшими податками.

Рівень виконання економічних обіцянок Президента за перші сто днів

У своїй передвиборчій програмі Петро Порошенко визначив досить чіткі економічні пріоритети на посаді Президента. Основні акценти зроблені на наступному: в податковій сфері — зниження податків і загальне скорочення їх кількості, в зовнішньоекономічній — швидке підписання економічної частини Угоди з ЄС.

Враховуючи фактичну війну з Росією та загрозу територіальній цілісності України, Поро-

шенко після обрання Президентом зосередився на військових, внутрішньо— та зовнішньополітичних питаннях. Функція координації розробки та проведення реформ в економічній сфері лягла на Адміністрацію Президента, а саме на заступника голови Адміністрації

Порошенко зосередився на військових, внутрішньо— та зовнішньополітичних питаннях

Дмитра Шимківа, який прийшов на держслужбу з бізнесу.

За ініціативою Шимківа було проведено декілька публічних заходів, пов'язаних з виробленням стратегії економічних реформ та задекларовано розробку концепцій низки реформ, зокрема антикорупційної, судової та дерегуляційної. Позитивним аспектом є те, що Шимків намагається забезпечити максимальну прозорість і проведення громадських обговорень з залученням зацікавлених сторін та представників експертного середовища.

Президентська передвиборча обіцянка, згідно з якою основою для проведення реформ мала стати Угода про Асоціацію, поки не виконується. Проте Шимків запевнив, що при розробці плану реформ «Стратегія 2020» саме Угода про асоціацію між Україною стане дорожньою картою перетворень у країні.

Адміністрацією було ініційовано здійснення дерегуляційної реформи, в рамках якої планується скоротити кількість контролюючих органів з 83 до 19 та розроблено понад 800 правок у різних галузях економіки.

У сфері боротьби з корупцією однією з основних ініціатив адміністрації стала ідея створення Антикорупційного бюро — формування системи спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Антикорупційне бюро та Нацрада реформ поки що не функціонують

Граничний штат бюро складе 700 співробітників, які працюватимуть в семи територіальних управліннях. Як і у випадку з Нацрадою реформ, Антикорупційне бюро поки не функціонує.

Незважаючи на передвиборчі плани здійснити ґрунтовну податкову реформу, поки що з боку Президента та його команди в цій сфері особливих ініціатив помічено не було. У сфері податкової реформи основним ініціатором реформ виступає Кабмін.

Досить неоднозначна передвиборча ініціатива Петра Порошенка визнати АМКУ основним регуляторним органом в сфері економіки так і не набула втілення ні в одній з концепцій реформ.

В цілому командою Президента розпочата робота майже по всім напрямкам реформ, які були визначені в передвиборчій програмі. Проте реальних результатів роботи поки що не видно. Причиною цього є низькі темпи розробки концепцій реформ та реалізації запропонованих змін. Незважаючи на поширене твердження про урізаний характер функцій новообраного Президента, він володіє основним інструментом здійснення реформ — законодавчою ініціативою і, відповідно, можливістю здійснення інституційних змін. Відповідно процес реалізації реформ міг би бути значно швидшим і більш ефективним.

Законодавча ініціатива — один з основних інструментів у руках Президента

Бюджет не може бути об'єктом маніпуляцій уряду

Уряд в черговий раз не подав вчасно проект бюджету на наступний рік до ВРУ. Відповідно до статті 37 Бюджетного кодексу, Кабінет Міністрів України не пізніше 15 вересня приймає постанову про схвалення проекту закону про Державний бюджет та подає його разом з відповідними матеріалами Верховній Раді та Президенту.

Уряд не подав вчасно проект бюджету на наступний рік

Проте невчасна подача проекту бюджету є характерною для України з початку її незалежності. Для прикладу, у 2007 році бюджет був по-

даний 28 листопада, у 2008 році — 23 грудня, у 2009 році — вчасно, 15 вересня, у 2010 році — 10 грудня, у 2011 році — вчасно, у 2012 році — 3 грудня. Але найцікавіша подача держбюджету була у 2013 році — відповідний законопроект був внесений 15 вересня і тут же повернутий назад до Кабміну на доопрацювання, тобто на справді він навіть не був зареєстрований.

Основною причиною, якою Прем'єр-Міністр пояснює невчасне подання бюджету цього року, є те, що на чинній податковій базі, без проведення податкової реформи, реформи єдиного соціального внеску і бюджетної реформи,

уряд не буде подавати бюджет, оскільки це буде «процес економічного падіння, а не стабілізації». Як тільки парламент проголосує за бажані для уряду реформи, закон України про державний бюджет буде презентований. Така позиція Кабміну не відповідає чинному законодавству — у жодному законодавчому акті не визнається право вносити чи не вносити бюджет до Верховної Ради в залежності від «реформ або інших законів».

Разом з тим, урядом зареєстровані законопроект про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо реформи міжбюджетних відносин) та законопроект про внесення змін до Податкового кодексу та деяких інших Законів України (щодо податкової реформи). Нами неодноразово були критиковані ініціативи уряду — «Пакет економічного зростання» та план «Відновлення України», які якраз лягли в основу цих законопроектів. Попри очікуване зменшення податкового навантаження більшість податків і зборів не скасовуються, а просто трансформуються в інші види шляхом збільшення платежів, вводяться нові податки, також скасовуються деякі пільги для підприємств.

Попри декларовану фінансову самостійність з місцевих бюджетів пропонують забрати або перерозподілити податки і збори, які забезпечували найбільші надходження. Для прикладу, втрати від зменшення надходжень від податку

Уряд вимагає від Верховної Ради підтримати його податкову реформу

на доходи фізичних осіб можуть складати до 26 млрд. грн. Саме ця стаття дала у 2013 році 70,7% усіх надходжень місцевих бюджетів. Ні сумнівний акцизний податок з роздрібною торгівлі, ні розширення податкової бази податку на нерухомість, ні екологічний податок не зможуть компенсувати таке значне зменшення надходжень від ПДФО. Загалом, від пропонованої реформи місцеві бюджети можуть недоотримати майже 6 млрд. грн. Разом з тим, пропонується передача на місця важливих функцій у соціально-культурній сфері: заходи в освітній і медичній сферах, підтримка фізкультурно-спортивних товариств і їхніх спортивних баз, утримання деяких національних і державних закладів. Результатом таких псевдореформ може стати не фінансова самостійність, а економічний занепад регіонів.

Тому пропозиції уряду щодо податкової реформи та бюджетної децентралізації повинні бути доопрацьовані разом з зацікавленими сторонами: бізнесом, громадськими організаціями та органами місцевого самоврядування — а вже потім передаватися до Верховної Ради на головування. А законопроект про Державний бюджет на 2015 рік — реєструватися вчасно, а не бути об'єктом політичних маніпуляцій уряду.

З місцевих бюджетів заберуть частину надходжень

При розробці податкової реформи мають бути враховані позиції зацікавлених сторін

Реформування чи збільшення податкового тиску?

Головними фігурантами імплементації міжнародних зобов'язань нашої країни щодо реформування українського енергетичного ринку є центральні органи державної влади та національна енергетична компанія, а також приватні підприємства. Разом з цим, важливе значення для

Прозорості можна досягнути виключно через координацію зусиль усіх суб'єктів енергетичної галузі

впровадження реформ має підтримка громадськості. Досягнути бажаної транспарентності можливо виключно через координацію зусиль усіх суб'єктів енергетичного сектора.

Запорукою успішного реформування паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) є залучення до аналізу проблематики, перш за все, провідних вітчизняних і закордонних фахівців, експертів і представників науково-технічної еліти і приватного сектору. Практичний реалізації новацій у енергетичній сфері реформу-

вання має передувати потужна інтелектуально-технічна робота, натомість перші практичні кроки профільного Міністерства у вказаному контексті викликають щонайменше подив. Зокрема, широку дискусію викликав Законопроект №4309а «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (щодо удосконалення окремих положень)», що наочно демонструє відкритий лист представників приватних енергетичних компаній від 29 липня 2014 року. Незважаючи на відкрите звернення представників бізнесу, запропоновані профільним міністерством новації стали законом. Втім, при прийнятті цього закону до уваги не були прийняті коментарі від безпосередніх фахівців нафтогазової галузі.

В результаті, збільшення податкового навантаження на підприємства нафтогазового комплексу до 55% фактично унеможливує розвиток вітчизняних підприємств. Модель ведення енергобізнесу досить своєрідна. Так, комерційні підприємства ПЕК мають високу рентабельність кінцевого продукту. Втім, необхідно прийняти до уваги, що розробка нових свердловин є над-

звичайно ризиковою справою. Можна інвестувати кошти у розробку десятка свердловин і не отримати газу із жодної. Зрозуміло, що отримані нафтогазовими компаніями прибутки, перш за все, інвестуються у розробку нових джерел. Варто прийняти до уваги, що геологорозвідувальні роботи — це нематеріальний актив і банки досить неохоче кредитують під такі заходи. Також проблематичним є залучення іноземних інвестицій в енергетичний сектор, якщо оподаткування профільних підприємств сягає 55%. Наразі актуальним залишається питання спроби національних енергокомпаній розвинути нові свердловини. Адже цей процес тривалий і займає від трьох до п'яти років.

Реформувати нафтогазову галузь неможливо нашвидкуруч і без консультацій зі всіма зацікавленими сторонами. У цьому випадку відбувається підміна понять і реформування перетворюється на збільшення податкового навантаження на галузь. Поки що уряд пішов саме таким шляхом.

Реформувати нафтогазову галузь не можна нашвидкуруч

Політична конкуренція

15 вересня закінчився термін подачі політичними партіями передвиборчих списків. Більшість гравців зробили ставку на включення у прохідну частину списку громадських активістів і учасників АТО. У цьому плані винятком стала пропрезидентська партія «Блок Петра Порошенка». Її стратегія на виборах базуватиметься на прямій прив'язці до дій Президента та його особистого рейтингу, тому додаткові піар-кроки на кшталт включення активістів Євромайдану відіграватимуть дорядну роль. Саме тому, порівняно з іншими політичними партіями, список «Блоку Петра Порошенка» містить найбільшу кількість відомих політиків, які неодноразово обиралися до Верховної Ради.

Лідери партій, які вважають, що брендування списків громадськими активістами та керівниками добровольчих батальйонів допо-

може розширити прохідну частину списку для бізнесменів і «старих політиків», можуть сильно розчаруватися. Справа в тому, що більшість політичних сил у нинішній кампанії грають на одному електоральному полі, на якому, за винятком Петра Порошенка та Олега Ляшка, немає інших очевидних фаворитів. Такі партії як «Громадянська позиція», «Батьківщина», «Народний фронт» навряд чи можуть розраховувати на більше ніж 30 мандатів по пропорційній системі. Оскільки перша двадцятка цих політичних партій переповнена громадськими активістами, це перетворюється на той соціально-політичний ліфт оновлення еліт, на якому наполягає громадянське суспільство. Крім того, у громадських активістів, представлених у списках прохідних партій, вже є ідеї щодо створення міжфракційного парламентського об'єднання у наступній Верховній Раді.

Традиційний підхід до формування списку від Петра Порошенка

На відміну від інших політичних сил, пропрезидентська партія не робить ставки на нові обличчя у своїй кампанії. Список партії очолив Віталій Кличко, а місця між командою Порошенка а командою Кличка були розподілені у при-

Пропрезидентська партія не робить ставки на нові обличчя у своїй кампанії

близній пропорції 70 на 30 відсотків. Однак, чітко розділити обидві команди досить важко, оскільки частина «ударівців» ще з часів президентської кампанії є особисто відданими Петру Порошенку. Такі політики як Віталій Ковальчук і Ірина Герасценко хоча і сприймалися раніше як одні з основних гравців у команді Кличка, потрапили на прохідні місця у списку вже за квотою Президента.

З громадських активістів, які все-таки увійшли у список пропрезидентської партії, можна назвати лікаря Ольгу Богомолець, журналістів Сергія Лещенка та Мустафу Найєма, а також представників неурядового сектору Олександра Черненка («Комітет виборців України») та Світлану Заліщук (рух «Чесно»). Отримання лідером кримськотатарського народу Мустафою Джемілевим високої п'ятої позиції у списку має слугувати сигналом, що Президент не забуває про проблеми кримських татар і Крим загалом. Втім більшість у списку становлять нинішні депутати, лояльні до Петра Порошенка, та люди, які займаються розбудовою цієї нової політичної сили.

Ця партія переконана, що для перемоги буде достатньо прив'язки до імені Петра Порошенка і його успішних дій на внутрішньополітичній і зовнішньополітичній арені, зокрема довгожданої ратифікації Угоди про Асоціацію між Украї-

ною і ЄС і мирного врегулювання конфлікту на Сході. Відповідні президентські ініціативи вже були підтримані Верховною Радою 16 вересня.

Однак, значний крок на зустріч вимогам сепаратистів при підготовці законопроекту «Про особливий статус окремих районів Донбасу» викликав різку критику з боку суспільства, з якої скористаються різні політичні партії під час передвиборчої кампанії, зокрема «Свобода» і «Батьківщина». Питання до Президента викликає навіть не сам зміст ухвалених законопроектів, а спосіб їхнього ухвалення, яке відбувалося в закритому режимі. Якщо Президент допустить подібні провали у комунікації з парламентом і суспільством, це значно вплине на шанси його політичної сили на виборах.

Президентські законопроекти з врегулювання конфлікту на Донбасі можуть сильно вдарити по позиціях його партії

«Народний фронт» все-таки йде на вибори самостійно

Після тривалих переговорів з Петром Порошенком Арсенію Яценюку так і не вдалося досягнути домовленостей, яких він прагнув: третину прохідного списку партії, зміну її назви та право очолити список партії на виборах. Тим не менше, «Блок Петра Порошенка» та «Народний фронт» обіцяють узгоджувати кандидатів по мажоритарних округах. Високими є також шанси на об'єднання цих політичних сил в одну коаліцію після перемоги на виборах.

Тоді як Петро Порошенко позиціонує себе як миротворець, нова партія Яценюка-Турчинова чітко визначила своє мілітаристське спрямування, завдяки чому їхні електоральні поля будуть мало перетинатися. Саме тому у списках «Народного фронту» значиться велика кількість керівників добровольчих батальйонів. Войовничості партії до-

«Блок Петра Порошенка» і «Народний фронт» мають різні електоральні поля

дає також наявність у прохідній частині списку міністра внутрішніх справ Арсена Авакова та колишнього секретаря Ради нацбезпеки й оборони Андрія Парубія. До громадських активістів, які вже спробували смак політики та отримали місце у списку, належать також колишня заступниця секретаря РНБО Вікторія Сюмар і колишня уповноважена з питань боротьби з корупцією Тетяна Чорновол. Решту прохідної частини списку отримали політики, які разом з Олександром Турчиновим і Арсенієм Яценюком нещодавно покинули «Батьківщину».

Оскільки «Народний фронт» є партією влади, в нього є також шанси позмагатися на низці мажоритарних округів, де вже були висунуті впливові і рейтингові кандидати.

Кандидати «Народного фронту» мають шанси на деяких мажоритарних округах

Вдалий піар «Батьківщини»

Юлія Тимошенко виконала свою обіцянку і здивувала суспільство передвиборчим списком «Батьківщини». Найбільший піар-ефект зіграв той факт, що лідерка «Батьківщини» поступилися першим місцем у списку Надії Савченко, яка брала активну участь в АТО і зараз перебуває в ув'язненні на території Російської Федерації. Справа Савченко стала одним з перших прямих доказів участі Росії у розпалюванні конфлікту на Донбасі, а сама Надія на суді послідовно відстоює свою проукраїнську позицію.

Після «Самопоміччя» та «Сили народу» список «Батьківщини» містить чи не найбільшу кількість громадських активістів. Юлія Тимошенко навіть змушена була посунути значну частину своїх старих партійців на непрохідні місця. Партія будуватиме виборчу кампанію на ідеї оновлення своїх рядів, а тому для Тимошенко це стало прийнятною ціною за можливість покращити свої позиції на кілька пунктів. Крім того, цей крок має показати суспільству, що «розлучення» «Батьківщини» з групою Яценюка-Турчинова не сильно вдарило по партії.

Громадські активісти, які присутні у прохідній частині списків «Блоку Петра Порошенка», «Батьківщини», «Громадянської позиції», «Народного фронту» цілком можуть об'єднати свої зусилля після потрапляння в парламент.

Юлія Тимошенко змушена була посунути значну частину своїх старих партійців на непрохідні місця

Спільна заява частини цих кандидатів щодо створення міжфракційної групи у майбутньому парламенті вже з'явилася у ЗМІ. Щоб ці плани реалізувалися, громадським активістам потрібно буде навчитися протистояти впливу системи та партійного керівництва, а також відстоювати принципи, яких вони дотримувалися під час роботи в неурядовому секторі.

«Батьківщина» будуватиме свою кампанію на критиці дій Президента, особливо в плані поступок сепаратистам і прийняття закону «Про особливий статус окремих районів Донбасу». Одним з аспектів, які серйозно впливали як на президентські кампанії Юлії Тимошенко, так і на її нинішню парламентську кампанію, є відсутність доступу до медіа-ресурсів. Парламент залишається практично єдиним майданчиком, де «Батьківщина» може проявити себе, а тому саме його трибуна використовуватиметься для найбільш гучних заяв і популістських законопроектів. У той же час серйозним прорахунком «Батьківщини» є відсутність яскравої і реалістичної програми, яку можна презентувати суспільству. Втім всі основні політичні сили знехтували якісною підготовкою програм, зосередившись на формуванні списків, які буде легко «продати» виборцю.

Серйозним прорахунком «Батьківщини» є відсутність яскравої і реалістичної програми, яку можна презентувати суспільству

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Окрема увага приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

*@2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)
У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД*

Автор ідеї: Віра Нанівська

Відповідальний за проект: Ярослав Ковальчук

Відповідальні за розділи:

«Державні рішення» — Ярослав Ковальчук

«Економічна ситуація» — Василь Поворозник

«Політична конкуренція» — Ярослав Ковальчук

Колектив експертів МЦПД:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Василь Поворозник, Ангела Бочі, Анатолій Октисюк, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук

Цей матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Думки та погляди, висловлені у матеріалах видання, можуть не співпадати з позицією Міжнародного фонду «Відродження»